بەناو تەنیاییدا ڕاکە ئەی ڕۆح

هەندرێن

(١)

هەموو شوێنەکان بۆ وەرزە پیرەکان دەمامک بوون، لەوێ
کاتیش جادووکەرێک بوو ئەفسانەی بیروەرییەکانی دەدزی.
ڕادەمێنی و هەورێکی هەڵبزرکاو لە چاوەکانتا دەگەڕێ.
لەنێوان لاواندنەوەی شیعر و پرسیارە یەقینەکان: سڕ بوون.
بەدیار خۆتەوە مۆڵەق دەبی: باران دەبارێ،
بۆنی دووگوردەی نوێژی دایکم لە دەشتی یادەوەریدا دەنیشێ،
گومان گرێی خەونە پچڕاوەکانی خۆی خاو دەکاتەوە و
تەنیایی نیگەرانیش لە سەفەرێکی بێ زەمان ڕادەکا: هەر ناگەی!
جێدەمای و لە پەشیمانی خەونی کتێبەکانت دەڕوانی،
لەسەر سووڕمانی خواوەندە ڕازگرەکان ورد دەبییەوە.
بانگی گەرووی تۆزاوی سەرکردەکان، لەناو گومەزی مۆرانەگرتووی
کۆشکە تەپەدۆرییەکان، وەک دوکەڵێکی بابردوو
بەسەر ئارەقەی وشکی جەستەمان دەنیشتەوە.
چیا دەپاڕایەوە، ئاسمان بارانێکی وشکی لێدەهات،
گوڵە گەنمەکان دەبوون بە کرم و ئومێدەکانیان هەڵدەوەرا،
زەویش تاڵە مووی ڕەشی لێدەڕوا.
لە وەرزە درێژ و هاوینە قاوەییەکاندا،
بۆ دەم سکاڵای تینوێتی، هێشووی فرمێسکەکانت دەچۆڕاندەوە تا سەفەر

هەنگاوەکانی نەخنکێ و باڵای زەردی گەردوونیش
ئاوپڕژێن بێ،
نەبا یادە بێ هاناکانی فەرامۆش قووتیانبداو
ماکی شوێن تارمایی کات لە مەزەندەدا کاڵ بنەوە.
بە زایەڵەی دوعاکانی پشت سەر و بە پێڵاوە
ئەزموونداره‌کانمان،
سنوور و نەخشە بەخشیش خۆرەکانمان جێ دەهێشت،
لەنێوان تووڕەیی و وێڵبووندا، بە لەپە زبرەکانم لمی هەناسە و
هەوەسە پاشکەوتووەکانم لە ڕووناکییە درۆزنەکان هەڵدەسووا
بە سەمای دوو دڵی و وادە ڕاڕاکانی مانەوە، دەڕۆیشتێ و
چاومان برکی لێهەڵدەستا،
ناڵە ناڵمان بەسەر بۆشایی ڕێگا دوورەکانی بیناییدا دەمەیی.
جەمسەرێک لەبن پێی هەنگاوەکانت ڕادەپسکا و
لە خولیای لە خولگە دەرچووەکان، وەک وڕێنەیەکی ڕاکردوو
لە تەفرەی پەنهانی پەرێشانییەکان دەهاتییەوە،
دەهاتییەوە و لە پرسیارە یەقینەکان. پرسیار بووی،
تا بیرەوەری:
شوێن...
کات...
وەرزە پیرەکانیش
دڵنیا بن کە تۆ لە ئەمەکیش بەخشندە تری.

(٢)

لێرەدا، ئالێرەدا
باڵندەی بینایی سەرگومەزیی یادەوەریی لە شەقەی باڵدەدەن و
بازنەی بەژێر بناری ئاسماندا بەناو کەپری هەورەکان ڕەت دەبن،
هەتا لە بیستنی ناڵەی زەوی، تۆ ئاسا بە تەونی
یەقینییەت ڕاو نەکرێن.
بەناو نسێی بیرەوەرییەکان دەڕۆیشتی و هەواڵی خەونی
ئەم زەوییە
کوژراوەت بەرەو فەنایەکی تر دەبرد.
هەروەک لە پەشیمانبوونەوە - لە شینێتی مردندا -
پەرێشانی خۆت بنێژی،
نەخۆ لە گیانەڵای چارەنووسەکان، لە فڕین دەربچی و
بەر چەقۆیی هەورەکان بکەوی،
دەڕۆیشتی و وێرانی شوێنەکان پێچەکی لە پشت
ماوەکان هەڵدەکشان و
ئێوارەش، وەک هانایەک، بەرەنگە تواوەکەی بانگی
ڕێگا کوێرەکانی دەکرد،
تا هەرەس دوا بکەوێ و شەویش بە دۆڕانی من و
هەڵەتە بوونی باڵندەکانی شاد نەبێ.
زەوی ئاوێنە و باو منداڵە گاگۆڵە کردووەکانی جوانمە
مەرگ دەبوو
مەرگ لەسەر بەردی ڕێچکەکان، هەنگاوەکانمانی هەڵەتە
دەکرد،
لە هەناوی بەردەکانیش بێدەنگی مانی دەگرت،
بە مووە هەڵوەریوەکانی پرچمان، ئەو موانەی کە بە
ئارەقەی تووڕەیی دۆڕان، چارەنووس جاڵجاڵۆکەی
پێدەچنییەوە.
لەناو بۆشاییە خەستەکاندا نادیاریی دەیلووراند و
چاومان لە تەماشای یەک تردا دەمەیین.
- با - ش بێ ڕوخسەت کرمی جاڵجاڵۆکەی خەونەکانی
بەسەر تەرمەکاندا بەشدەکرد.
من لە دەرەوەی شوێن، تۆ لەوێ بانگت دەکردم، هەوا
هێور دەبووەوە.
دەبوو من ناو لە تاوانەکان بنێم، نەمدەزانی،
تۆ ئەی شەیتانە گوناهەکەی سێبووری!
نەدەکرا من لەناو کاتدا بووەستم و لە گەردوون ڕامێنم،
کاتیش برین بوو، نەدەکرا.. نا..
لەنێوان شوێن و کاتدا، مەرگ فتنەکانی خۆش دەکرد،
تەرمەکان وەک هەورە سەربڕاوەکان لەسەر یەک دەکەوتن.
لێووم لێکدەترازاو دەبووەوە لە بەرانبەر خۆمدا دەنگم
دەتوایەوە،
لەسەر ڕووباری لێڵی دەنگم، گوڵە وشکەکانی ئاسمان
دەبوونە ئاوماڵک.

دەمگوت دەکرێ بپرسم، دەمپرسی:
با - پرسیارەکانی دەبرد و
دەفتەریش وەک پەڕی گوڵە وشکەکانی
سەر ئاو مخابن دادەمان.
دروشمەکان لەسەر دیواری بارەگاکان، ئەو بارەگایانەی
دیل کرابوون. گەمژانە شانازیان بە شەهیدە ڕێککەوت و
مریشک و پێڵاو و ناسنامەکان دەکرد، دەیانزانی
دیلن، دانیان نەدەنا ؟
ناویان لە دیلەکان دەنا: مێژوو
من لە ئاوڵەمەی مێژوویەک تەریوم،
بوونم بە دیلێتی دەبەخشێ.
لە نیوان شەهیدنە بوون و نەمردون و ژیاندا
پاشماوەی خەونەکان گلدەدەمەوە، تا تەنیایی
نیشتمانێکی بێ مێژووم
بۆ ئاوەدان بکاتەوە، وێرانییەکان لە بیریان چوو بە مەرگ
دیلی بکەن.
چرایەک لە خەونەکان دەخەمە دەست مێژوو،
تا بەسەر مەرگی خۆیدا کوێرانە وێرانییەکان جێنەهێڵێ،
تەرمەکان لەسەر ڕستەی - با -د، بە مۆمیایی
هەڵدەواسم
تا خواوەندەکان ساتمەی لێبکەن و جاغی باڵندەکان،
ئەو باڵندانەی تا ئێستاش نەگەیشتن، لە مانگرتنی
زەویدا
پەشیمان نەبنەوە.
تۆ ئەی لە سەفەر مەحاڵتر!
ئەی ئەو دەستەی میوەی یەقین و گومان دەچیینەوە!
تۆ گوتت برۆ ڕێگاکان دەتدۆزنەوە.
ئەی لە قەدەرەکان ناکاوتر!
تۆ دەتگوت: دۆزەخ و بەهەشت هەر یەکن و
سەرمەدترین جوانیش لە قوربانیدا، دۆزەخە.
تۆ دەتگوت، گەر دۆزەخ نەبووایە، بەهەشتیش میوە و
پەری نەدەبەخشی،

دەڕۆم و بە ئاگری چاوەکانت ڕووناکییەکان دەکوژم،
تا ئەو برینە گەورەتربێ، ناڵە ناڵەکانیش
سەر لەو - با -یە بشێوێنێ کە خۆڵەمیشی خەونەکانمان
بەسەر ئارەقەی بەردەکان پەرشدەکرد و
زایەڵەی هەڵدێرانی هەنگاوەکانمانی دەمبەست دەکرد.
خەوی
ز
ڕ
اوە.

(٣)

خەونم بینی، سەرم لەناو باران و لەشم لەسەر کەشتیی
ئاودا بەجێمابوو
ماسییەکان دەیانلێستمەوە. گێژەنەکان ئەم خەونەیان
لێتۆراندم.
هەر خۆم بووم کە وەئاگاهاتمەوە. خۆڵبارانبوو، زەردەشت،
نووری ئەبەدێتی بۆ ئاسمان و دۆزەخەوە دەچڕی،
گاتاکانی دەخوێندەوە،
هەورەکان دەبوونە ئاگر،
دەنگی شکان، لە ئاسمانەوە دەهات. ئەستێرەکان باڵیان
دەبووە نوور و پەیامی خۆریان بەرەو گومانستانی هوما
فڕێدەدا،
زەوی کیشوەرەکانی لە مەزەندە بزر دەکرد، چاوی ڕژاوی
خۆر باڵی دەگرت،
خوێن لە باڵای گەردووندا دەچۆڕا.
مانگ خۆی بەرەو دەریادا هەڵدێراند، تا خۆی بکوژێ و
لە کفنی پەیڤەکانی ئاڤێستا خۆی بنێژێ، دەریاش بە
ژانی شێتی لە کەنارەکان ڕادەسا.
خۆر لە کوێری بەناو ئاسمانی قورقۆشمیدا ڕایدەکرد.
دەروێشەکان بە دەفەکانیانەوە زەرگیان لە زەوی دەدا،
دەستیان لە نێو زەوی بەجێ دەما، زەرگەکان لەسەر
پێستی ئاسمان
هەڵدەلەرزین. بە ئۆخژن و زریکەی فریشتەکان لەناو

دۆڵەکانی بەهەشت، میوەکان باوێشکیان دەدا.
خۆڵبارانەکە دەبوو، دایکم دەپاڕایەوە، عەیب دەرگای
ئاسنینی لەسەر خۆ داخستبوو، نەخۆ دڵی دایکم
داوەرێنێتەوە؟
ئێمەش وەک کۆچی مێرووستان دەڕۆیشتین و
خەونەکانمان لە دواوە بە دیلێتی جێ دەهێشت، بەسەر
خۆماندا هەڵدەگەڕاین. پەرینەوەکان هیچیان نەدەگۆڕی.
چیا بە گەروو پەرش و بڵاوەکەی دەیناڵاند.
من بەدیار چۆکدادانی چیاوە، دامابووم.
کاتیش وەپێش - با - کەوتبوو، بە لەدی بۆ مەرگ و
دیلێتی دەکرد.
- تۆ بە قاچەکانت دەگوت بەلەدتربەو مەدۆڕێ.
ماوەکان دەبوونە مار، ترس سەیری دەکردم.
پرسیار نەدەشیا، بپرسێ. هاوارم دەکرد، هاوسەفەرەکەم
وایدەزانی نان و ئایندەی لەگەڵدا بەش دەکەم، وەک
بەردەکان ئاوڕی لێنەدامەوە. مەرگ دیلی کردبوو،
نەخشەی
لەگەڵ ژیان دادەنا. هەڵدەهاتم و لەسەرخۆ خۆم دەبینی.
خەونەکان سمۆرە بوون لە درەختی برژانگم تلدەبوونەوە.
ئێوارە دەبوو بە توونێل، باڵای کۆماوەکانی قووت دەدا.
کە ماڵ ئاواییمان کرد، چاوت لە ئەستێرەکان کرد،
دەتگوت،
ئەو ئەستێرانە پەپوولەی عەشقن، بوون بە چرای ئاسمان.
کە ماڵئاواییمان کرد.
ئێمە لە دەرەوەی سوورگەکانی زەوی وەستابووین و
ئەوانیش باسی ئایەتی زەوی لەسەر پشتی گایە و
میهرەبانی قەدەرەکانیان دەکرد.
دەبوو ئەوێ بەجێ بێڵین، جێی دەهێڵاین.
دەبووش، لەگەڵ جێهێڵان خۆمان لە یادی شوێندا
بچێنین. کات دەڕما و
ئەسپە ڕەویوەکان تۆزی ڕیسوایی لە سمەکانیان هەڵدەستا.
ڕێککەوت و ڕاستی: لەوێ: جێهێڵان و دابڕان: لەوێ،
گومان و گەڕیدەییەکانی بۆشاییە بێ شوێنەکانی
ئێرە:
ئێرە، بەهەشتێکی نیگەران.
لێرە، لەوێ:
ئەوێ = ئێرە:
ڕابردوویەکی بێهوودە دەتلاوێنێتەوە، دەلاوێنێتەوە.
ئەم ئەڤینداریيەی مانگ و زەویش ئەبەدیترە
لە گەڕانی باڵندەکان و کۆچ و دەستپێکردنی
پەرێشانییەکان.
سەفەرێکی سەهەندە،
مەحاڵێکی بەخشندە،
دەتلاوێنێتەوە...
دەیلاوێنێتەوە...
چۆن ئەڤینداری ئەو مانگ و زەوییەش، ئەبەدیترە
لە شەڕی باڵندەکانی کات و زرینگانەوە تا گرتووەکانی
شوێن!

١٩٩٣ - ١٩٩٤
ستۆکهۆڵم - سوید

* لە (زەردەشت وا دوا)، فریدریک نیتشە، وەرگیراوە.